

CLUDIANT CYHOEDDUS LLEOL

Bws rhif 28 (*Lloyds Coaches*) o Ddolgellau i Dywyn, sydd yn mynd drwy Fairbourne, Llwyngwril, Rhoslefain, Llanegryn, Brynchrug.

Ychydig flynyddoedd yn ôl, roedd Llywodraeth Cymru yn rhagweithiol iawn yn hyrwyddo system cludiant cyhoeddus dda ac roeddent yn annog pobl i ddefnyddio bysiau yn lle eu ceir. Roedd y gwasanaeth bws yn rhagorol ond, oherwydd yr hinsawdd economaidd yn bennaf, cafodd ei dorri'n sylweddol. Mae hyn wedi bod yn golledus iawn i fywydau pobl sy'n byw yng nghefn gwlad Meirionnydd. Mae'r system cludiant cyhoeddus yn hanfodol i'r gymdeithas. Mae **Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru** yn graddio'r **mynediad at wasanaethau** yn ein hardal dan sylw (Ward Llangelynnin) fel "**gwael**".

Dolgellau i Dywyn

Cafodd yr amseroedd rhedeg eu haneru, a chanslwyd dwy o'r teithiau hwyrach, 5.40pm a 7.45pm. Mae mynd i'r ysbytai, i siopa neu ymweld â ffrindiau a theulu yn Wrecsam, Bangor neu Aberystwyth yn creu problem. Mae'r lleoliadau hyn i gyd oddeutu 60 milltir i ffwrdd a dim ond gyda'r gwasanaeth bws y gall llawer ohonom gael mynediad i'n gwasanaethau iechyd. Mae rhywun yn cyrraedd pen y daith oddeutu 11.15am ac mae'n **RHAID** ymadael am 1.15pm er mwyn dal y bws cysylltiol olaf, sef Rhif 28 o Ddolgellau am 4.20pm. Nid yw dwy awr yn amser digonol, yn enwedig os ydych yn mynd i'r ysbyty.

Yn ogystal, ni all pobl gael mynediad i leoliadau hamdden a theatr gyda'r nos ac nid yw myfyrwyr Coleg Meirion-Dwyfor yn gallu aros yn hwyrach na 4.00pm i ddatblygu eu sgiliau ymhellach/gymryd rhan mewn chwaraeon ac ati.

Tywyn i Ddolgellau

Cafodd dwy daith olaf Rhif 28 eu canslo ac mae'r bws olaf nawr am 2.10pm.

Mae'r cysylltiadau bws yn Nhywyn yn wael iawn. Er enghraifft – gadael Machynlleth ar yr X29 (*Lloyds Coaches*) am 12.15, cyrraedd Tywyn am 12.47, gadael Tywyn ar fws Rhif 28 i Ddolgellau am 2.10pm, sy'n golygu gorfod aros am 1 awr 27 munud.

Mae llawer o bobl, yn enwedig yr henoed, yn dod yn fwy a mwy ynysig gan nad ydynt yn gallu teithio ar gludiant cyhoeddus oherwydd y cysylltiadau gwael. Golyga hyn y byddant yn cael eu gorfodi i archebu lle mewn car ambiwlans os nad oes ganddynt gar neu neb i fynd â nhw i'r ysbyty. Bydd hyn yn effeithio ar eu hiechyd a'u lles ac yn straen a chost ychwanegol ar system y GIG. Gallwn gyfeirio at un enghraifft (mae llawer mwy ohonynt) o ddynes 80 mlwydd oed sydd yn byw ger Fairbourne, yr arferai ymweld â'i chwaer yn Wrecsam bob wythnos. Nid yw'n gallu gwneud hynny mwyach oherwydd y diffyg mewn cludiant cyhoeddus cysylltiol ar hyn o bryd.

Nid yw Rhoslefain, Llanegryn, Brynchrug a'r ardaloedd cyfagos yn cael eu gwasanaethau gan Reilffordd y Cambrian, felly nid oes unrhyw opsiwn o gwbl ar gyfer y bobl sydd yn byw yno. Ni allwch ddefnyddio'r rheilffordd i fynd adref o Ddolgellau beth bynnag. Mae pobl yn hynod ddigalon gyda'r sefyllfa.

Dymunwn wneud cais i weld bysiau hwyrach o Ddolgellau i Dywyn, ac o Dywyn i Ddolgellau, yn cael eu hadfer.

Mae *Express Motors* wedi ymestyn y gwasanaeth o Landudno i Flaenau Ffestiniog drwy Ddolgellau (X1). Ni fydd pobl sydd yn byw ar lwybr bws Rhif 28 yn gallu defnyddio'r gwasanaeth X1, oherwydd

dim ond amser byr iawn fyddai ganddynt yn Llandudno. Mae hwn yn gyfle gwych ond yn wastraff cyfle hefyd os nad ydynt yn gallu teithio oherwydd diffyg cyswllt i fynd adref.

Dywed y gweithredwyr bysiau bod niferoedd y teithwyr wedi gostwng, ac nad ydynt yn hyfyw yn ariannol o ganlyniad. Byddai gwella cysylltiadau bus yn arwain at fwy o ddefnydd o'r bysiau pellter hwy.

Safbwynt busnes:-

Tymor byr Efallai y bydd cysylltiadau gwell yn 'nwydd ar gollod'.

Tymor hir Dylai cysylltiadau gwell arwain at fwy o deithwyr yn defnyddio'r llwybrau pellter hwy, gan gynyddu'r elw cyffredinol i weithredwyr bysiau.

Mwy o fysiau ar y ffordd = mwy o gyflogaeth = mwy o dreth i'r Trysorlys = mwy o arian yn mynd i Gyngor Gwynedd + gwariant arall + lleihau allyriadau car a defnydd o danwydd.

Llai o fysiau = taliadau diweithdra i yrwyr = llai o dreth i'r Trysorlys, + llai o arian i'w wario ar yr economi lleol + straen ar y GIG oherwydd iechyd gwael ac iselder a achosir oherwydd effaith ganlyniadol arwahanrwydd ac ati.

Rhaid gwario arian er mwyn cynhyrchu mwy o arian.

Mae angen annog y diwydiant twristiaeth a bydd rhai ardaloedd yn marw os byddant yn anghyraeddadwy oherwydd diffyg cludiant cyhoeddus. Ceir llawer mwy o grwpiau cerdded erbyn hyn, ac maent yn defnyddio'r bysiau gymaint ag y bo modd. Mae Clwb yr Henoed yn Fairborne yn mynd ar deithiau rheolaidd er mwyn cynorthwyo pobl i fynd allan a chyfarfod eraill. Mae'n hynod bwysig eu helpu i allu gwneud hyn.

Os gellir adolygu'r sefyllfa hon a'i datrys yn ffafriol drwy adfer bysiau hwyrach, byddai o fudd mawr i'r holl gymuned leol ac yn cynorthwyo i roi hwb angenrheidiol i dwristiaeth.

Os na allwch gytuno i ymrwymiad hir dymor, a fyddai'n ddealladwy yn yr hinsawdd ohoni, yna a ellir gweithredu cyfnod prawf am flwyddyn? Gallwn ninnau wneud ein rhan drwy wneud yn siŵr bod pobl leol yn ymwybodol o'r opsiynau teithio ac yn cael eu hannog i ddefnyddio'r gwasanaethau bus.

Mae'r Ddeiseb wedi cael ei llofnodi gan dros 300 o drigolion lleol

Dwyseir yr angen hwn fwyfwy yn sgil datblygiadau pellach, sef y gostyngiad trychinebus sydd ar y gweill mewn oriau gweithio yn uned mân anafiadau Ysbyty Tywyn, ynghyd â'r cyfleusterau pelydr-X fydd yn cael eu gwaredu. Rhaid i bobl deithio i ysbyty Dolgellau a'r bus Rhif 28 hwyraf yw 2.10pm o Dywyn, sydd yn cyrraedd am 3.05pm. Mae'r daith gerdded i fyny i'r ysbyty o Sgwâr Eldon (i berson heini) yn 15 munud da bob ffordd, sydd yn gadael uchafswm o 40 munud i rywun gael pelydr-X a gweld gweithiwr iechyd proffesiynol.